

Мені здалося, що для євреїв, що йдуть вулицею, вже й сонце відмовилося світити, вони йдуть серед грудневої нічної холоднечі...»[4, с. 71].

«Життя та доля» — роман - епопея Василя Семеновича Гроссмана, він багатьма літературознавцями був оцінений, як «Війна і мир» ХХ століття, через свою масштабність та епічність. Ця книга навіть стала бестселером у Британії, тому буде правильним вважати В. Гроссмана письменником зі світовим ім'ям.

А що стосується Бердичева та жителів міста, то вони завжди будуть вважати Гроссмана своїм земляком, прикладом цього є слова літературознавця Анатолія Бочарова, який досліджував життя та творчість Василя Семеновича : «Письменник не раз згадував рідний Бердичів, тепло писав він про ремісників, завдяки яким місто, де більшість населення жило в тісноті, в грязі, недоідаючи, виснажуючись на важкій роботі, зберігало атмосферу добродушності і наївності.»[1, с. 6].

Розкриття злочинів воєнної доби засобами літератури та мистецького сприйняття є важливими і для сьогодення, коли набувають поширення практики геноциду з боку рашистських агресорів та терористичних організацій Близького Сходу. Саме художні засоби через емоційні оцінки мають виховувати відразу до насилля, формувати етнічну толерантність та повагу до загальнолюдських цінностей.

Джерела та література:

1. Бочаров А.Г. Гроссман. Життя. Доля. Творчість. М. : 1990. с.6
2. Гроссман В.С. Бердичів не жартома, а всерйоз. М. : 1991. с. 3
3. Гроссман В.С. Вбивство євреїв в Бердичеві. К.: 2015, с. 5
4. Гроссман В.С. Життя та доля , Бібліотека Алія, 1990. с.71
5. Гроссман В.С. Старий вчитель, М. : 1962. с.10-11
6. Малахов В. Василь Гроссман : правда гіркоти // К.: Дух і літера, 2010. №21. с.79-80.

Андрій Семенчук

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ НА ВІННИЧЧИНІ В 1946-1950 РОКАХ

В статті розглянено основні аспекти соціально-економічних змін на Вінниччині у перші повоєнні роки. Особливу увагу приділено розвитку сільського господарства, промисловості, освіти та соціальному становищу населення.

Ключові слова. Вінниччина, сільське господарство, промисловість, повоєнні роки, освіта, економічні зміни, соціальні зміни, молодь, освіта тощо.

Період з 1946 по 1950 роки в історії Вінниччини був досить складним. Після закінчення Другої світової війни регіон, як і вся Україна, зазнав великих змін і випробувань. Цей час відзначився значущими

соціальними та економічними змінами, які сформували новий вектор розвитку області.

Після завершення війни Вінниччина, як і вся Україна, зазнала великої руйнації. У регіоні руйнуються підприємства, сільське господарство та інфраструктура. У 1946 році почалася інтенсивна робота з відновлення господарства. Спеціальні програми допомогли відновити виробництво, зокрема сільське господарство і промисловість. Запуск нових підприємств сприяв підвищенню зайнятості та соціальної стабільності в регіоні [2].

Реформи в сільському господарстві. У період з 1946 по 1950 роки на Вінниччині активно впроваджувалися аграрні реформи, які були частиною загальноукраїнської політики колективізації сільського господарства. Ці реформи спрямовані на об'єднання селянських господарств у колективні ферми, колгоспи, з підвищення ефективності виробництва та забезпечення радянської держави харчовими ресурсами.

Впровадження колективізації сільського господарства проводилося значними соціальними змінами для селян. Вони втрачали приватну власність на землю та ставали членами колгоспів. Ця переорієнтація сільського населення відбувалася не завжди легко, і були випадкові опори та конфлікти. Перехід до колективізації та аграрних реформ проводився численними викликами та проблемами. Багато селян стикалися з опорою на втрату приватних земельних ділянок та відчували недоліки у структурі виробництва в колгоспах. Деякі райони Вінниччини могли мати обмежені можливості вирощування певних сільськогосподарських культур. У цей період на Вінниччині досягли значних успіхів у господарському розвитку. Зростання виробництва сільськогосподарських культур призвело до збільшення обсягів врожаїв і стабільності постачання харчових продуктів [1].

Реформи в сільському господарстві також вплинули на суспільний ландшафт Вінниччини. Вони змінили структуру зайнятості, оскільки багато селян стали членами колгоспів і займалися сільськогосподарською працею, а не індивідуальними господарствами. Ця зміна вплинула на соціальну динаміку та структуру сільського населення.

Період з 1946 по 1950 роки також характеризувався ініціативами щодо розвитку промисловості та інфраструктури на Вінниччині. Ці заходи мали на меті стимулювати індустріальний розвиток регіону та покращувати життєвий рівень населення.

Розширення нових технологій та інновацій було важливою складовою подальшого розвитку Вінниччини. Впровадження сучасних технологій у сільське господарство, промисловість та інші галузі допомогло підвищити продуктивність та конкурентоспроможність регіону.

Період з 1946 по 1950 роки проводився промисловими змінами в соціальній сфері Вінниччини. Система соціального захисту стала більш розвинутою, забезпечуючи підтримку мало захищених верств населення та вразливих груп.

Важливою складовою розвитку Вінниччини в період з 1946 по 1950 роки була робота з молоддю. Область виявила значні зусилля для підтримки та розвитку молоді. Вінниччина активно підтримувала роботу молодіжних громадських організацій та ініціатив, які сприяли розвитку лідерських навичок, соціальної відповідальності та громадянської активності серед молоді [3].

У період з 1946 по 1950 роки Вінниччина також відзначалася розвитком освіти та науки. Були відкриті нові школи та вищі, де студенти мали можливість отримати якісну освіту. Робота наукових установ сприяла розвитку науки в регіоні, що сприяло розвитку технологій та інновацій [2].

Період з 1946 по 1950 роки характеризується активним розвитком культурних та освітніх ініціатив на Вінниччині. Це сприяло підвищенню культурного рівня та освіченості населення регіону. Нові бібліотеки були відкриті та розвинуті, надаючи доступ до літературних творів різних жанрів та напрямків. Люди мали можливість читати та вдосконалювати свої знання

У період з 1946 по 1950 роки Вінниччина продовжувала робити акцент на збереженні та розвитку своєї культурної спадщини. Цей період був першим для відновлення та популяризації історичних та культурних цінностей регіону [1].

Зміни стосувалися і демографічної ситуації. Після завершення Другої світової війни на Вінниччину повернулися тисячі військових ветеранів та громадян України, які втекли від військових дій. Також велика кількість населення була переміщена внаслідок воєнних подій. Ця репатріація та переміщення населення призвела до зміни демографічної структури регіону та розселення нових мешканців.

Період з 1946 по 1950 роки в Україні характеризувався зміною політичного ландшафту. Після закінчення війни радянська влада консолідувалася і почала впроваджувати свої соціально-економічні реформи в регіоні. Вплив центрального уряду на Вінниччину став більш помітним, і це призвело до змін управлінської структури та адміністративної реформи в області. Вінниччина активно впроваджувала громадські органи та комітети, які розвивали важливу роль у сприянні місцевому самоврядуванню та громадянській участі [4].

На Вінниччині проживали українці, росіяни, євреї, поляки та інші національності. Успішне співіснування та спільна праця були пошкоджені для стабільності та розвитку регіону. Різні етнічні групи спільно вирішували важливі суспільні питання та долали виклики разом.

Подальший розвиток Вінниччини включав у себе також розвиток інфраструктури для туризму та відпочинку. Регіон був багатий на природні краси, історичні пам'ятки та культурні заходи, що зробило його привабливим для туристів. Вінниччина мала великий потенціал для екологічного туризму. Ліси, річки та природні заповідники надавали можливості для активного відпочинку на природі, відвідування екологічних маршрутів та дослідження флори та фауни.

Релігійна та міжконфесійна гармонія в регіоні Вінниччини в період з 1946 по 1950 роки мала велике значення для стабільності та розвитку суспільства [4].

Період після Другої світової війни на Вінниччині був важким, проте регіон активно відновлювався, зокрема завдяки масштабним зусиллям у відбудові інфраструктури та економіки. Період з 1946 по 1950 роки визначальний для подальшого розвитку Вінниччини як важливого регіону України. Зміни в економіці, освіті, культурі та інфраструктурі створили сприятливі умови для подальшого зростання та модернізації регіону. Збільшення виробництва сільськогосподарської продукції та розвиток промисловості стали основою для економічного росту. Вінниччина продовжувала виробляти важливі аграрні продукти та вироби, що сприяло підтримці економічної стійкості.

Джерела та література:

1. «Вінницька область: історія і сучасність». Колектив авторів. Вінниця: ТОВ «Тріада», 2003
2. Вінницька обласна друкарня. Історія та сучасність: до 135-річчя заснування Вінниця : Книга-Вега, 2004. 152 с.
3. Вінниччина: минуле та сьогодні. Краєзнавчі дослідження: матеріали XXIX Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції (6-7 вересня 2018 р.). ред. Ю. А. Зінько [та ін.]; Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського [та ін.]. Вінниця: Твори, 2018. 284 с.
4. Вінниччина: минуле та сьогодні. Краєзнавчі дослідження: матеріали 31 Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції (24-25 вересня 2020 р.). ред. Ю. А. Зінько [та ін.]; Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського [та ін.]. Вінниця: Нілан ЛТД, 2020. 350 с
5. Мілованова Т.М. (2010). «Вінниччина в роки Великої Вітчизняної війни». Київ: Видавництво «Дніпро»

**Ольга Коляструк,
В'ячеслав Літинський**

РЕПРЕСОВАНА ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНЦІВ ЯК ВИСЛІД ДІЯЛЬНОСТІ РАДЯНСЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ

У статті розкривається наслідки цілеспрямованого підкорення українського суспільства процесу радянською політичною системою за допомогою репресій та терору, що регулярно і систематично здійснювався над кількома поколіннями українців. Деформування і злам традиційної національної ідентичності українців розкрито на підставі аналізу особових документів.

Ключові слова: радянська влада, репресії, русифікація, українська мова насильство, ідентичність, Поділля, щоденники, повсякдення.

Війни завжди зумовлюють великі соціальні кризи, водночас створюють умови для нових соціальних змін, якість яких залежить від і політичної волі еліт, що покладають на себе відповідальність розв'язання кризових ситуацій, та громадянської зрілості суспільства